

WamPPP
561821-EPP-1-2015
EPPKA2-CBHE-JP

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

1.5. METODOLOGIJA KREIRANJA KURIKULUMA I PROGRAMA TRENINGA

Arandelovac, mart 2016.

Uvod

Izrada kurikuluma i programa treninga ima svoju posebnu metodologiju koja se temelji na nizu komponenti povezanih sa procesom učenja, sticanjem znanja i sposobnosti, postizanja stručnih kompetencija, povezano sa tokom stalnih promena i dopunjavajući se sa novim dostignućima u svim naukama.

Metodologija izrade kurikuluma i programa treninga može se razmatrati s obzirom na namenu kurikuluma i programa treninga, tj. vrstu i oblast primene.

Važni elementi kod izrade metodologije za izradu kurikuluma i programa treninga su prilagođavanje programa potrebama studenata različitih sposobnosti i u različitim kontekstima, efikasnost realizacije kurikuluma i programa treninga u postizanju ishoda učenja. Pri izradi metodologije za izradu specifičnih kurikuluma i programa treninga važan je kurikulumski trougao student, sadržaj i ishod.

Razvoj metodologije kreiranja kurikuluma i programa treninga treba da se temelji na potrebama tržišta rada, a iz željenih kvalifikacija i složenosti poslova izrađuju se kompetencije kao obrazovni ciljevi. Kurikulum je dokument koji definiše ishode učenja, uslove izvođenja pomoću kojih studenti stiču kompetencije u oblasti WM.

Potrebno je razviti opšti kurikulum, a onda iz podataka dobijenih istraživanjem kreirati kurikulume predmeta i/ili modula i drugih obrazovnih programa, realizaciju dodatnih i/ili dopunskih aktivnosti, stručne prakse, stručnih poseta i drugih aktivnosti.

U predstavljenoj metodologiji opisane su ključne faze izrade strukovnih standarda zanimanja, kvalifikacija i kurikuluma.

Ovakav metodološki pristup naglašava činjenicu da je proces izrade standarda zanimanja, standarda kvalifikacije i kurikuluma rekurzivan, a ne linearan, jer je potrebno da stečene kvalifikacije prate potrebe tržišta rada koje se neprekidno menjaju. U predloženoj metodologiji proces razvoja strukovnih standarda podeljen je na 4 glavna koraka:

1. Osnivanje radnih timova
2. Osmišljavanje i razvoj standarda zanimanja
3. Izrada standarda kompetencije
4. Osmišljavanje i razvoj kurikuluma

Cilj ovog izveštaja je da razradi metodologiju za kreiranje specifičnih kurikuluma i programa treninga u oblasti WM koji bi se mogli ugraditi u već postojeća zanimanja, a s ciljem boljeg usklađivanja pojedine kvalifikacije s regionalnim potrebama tržišta rada.

1. Razvoj standarda zanimanja

Standard zanimanja je skup normativa kojima se utvrđuju poslovi i aktivnosti unutar WM kao i kompetencije potrebne za njihovo obavljanje, na način kako ih iskazuje tržište rada, a u funkciji je izrade strukovnih kurikuluma i programa treninga. Standard zanimanja služi za upoznavanje sa sadržajem zanimanja, za specifikaciju radnih procesa i aktivnosti koje poslodavci prepoznaju u zanimanjima WM, a u svrhu usklađivanja strukovnih kvalifikacija svršenih studenata sa potrebama potencijalnih poslodavca.

Cilj razvoja standarda zanimanja je detaljno analizirati zanimanja za koja se želi napraviti standard, odnosno kurikulum i program treninga. Standardi zanimanja se trebaju razvijati na temelju realnih informacija iz privrede i drugih relevantnih činioca zainteresovanih za oblast WM. Pri tome treba voditi računa o trenutnim karakteristikama zanimanja u WM, ali i budućim promjenama koje mogu rezultovati u promeni radnih zadataka ili uslova rada.

1.1.1. Radni tim za razvoj standarda zanimanja

Radni tim za razvoj standarda zanimanja čine predstavnici nosioca i partnera Projekta. Uopšte, radni tim bi trebao da ima sledeću strukturu:

- Poslodavci koji zapošljavaju radnika tog profila
- Iskusni radnici unutar tog zanimanja
- Eksperti
- Profesori strukovnih studija iz oblasti upravljanja otpadom
- Poslodavci kod kojih će se izvoditi stručna praksa za taj obrazovni profil

Informacije za razvoj standarda zanimanja su dobijene tokom pripremnog istraživanja u sklopu radnog paketa WP1.

Potrebno je uraditi Analizu radnih zadataka kroz sledeće korake (Task analysis):

1. Formirati sveobuhvatnu listu zadataka koji se obavljaju unutar jednog posla u sklopu WM koji vode ostvarenju specifičnog cilja.
2. Kada se svi radni zadaci definišu onda ih je potrebno proceniti
3. Dobijeni podaci se obrađuju statistički i utvrđuju se najvažniji radni zadaci za pojedini posao u okviru WM

Potrebno je postaviti interaktivni web portal na kome bi se mogla pratiti dinamika na lokalnom tržištu rada i na osnovu toga planirati buduće module i nastavne predmete u okviru oblasti upravljanja otpadom. Na osnovu traženih zanimanja na tržištu rada i opisanih kompetencija koje navode i traže poslodavci za WM može se usavršiti standard zanimanja kako bi bio usklađen sa potrebama tržišta rada.

1.1.2. Pisanje standarda zanimanja

Potrebno je napisati standard zanimanja WM. Pre toga je potrebno poslove unutar zanimanja WM podeliti prema njihovoj specifičnosti. Podela treba da sadrži sledeće kategorije poslova: **grupe poslova, ključni poslovi i specifične radne aktivnosti.**

1.1.2.1. Grupe poslova, ključni poslovi i aktivnosti

Grupe poslova su opšti poslovi i radne aktivnosti koje su prisutne u većini zanimanja. Predstavljaju opšta područja rada i obuhvataju niz ključnih poslova i specifičnih aktivnosti i uglavnom su već propisane i nepromenljive.

Na primer, uglavnom su ovo grupe poslova:

- Analiza, planiranje i organizacija rada WM
- Priprema radnog mesta u WM
- Operativni poslovi u WM
- Administrativni poslovi u WM
- Komercijalni poslovi u WM
- Komunikacija i saradnja s drugima u WM
- Osiguranje kvaliteta u WM
- Zaštita zdravlja i životne sredine u WM.

Unutar jedne grupe poslova nalazi se nekoliko ključnih poslova. Ključni poslovi su glavni izvor informacija o sadržaju zanimanja.

Aktivnosti su opisi konkretnih radnih zadataka i postupaka koje radnik obavlja ili kojima se služi u obavljanju ključnih poslova. Ključni poslovi i aktivnosti pružaju sveobuhvatne informacije o potrebnim kompetencijama radnika i služe kao izvor za pisanje standarda kvalifikacije.

2. Razvoj standarda kompetencije

Standard kompetencije je standard zanimanja pretočen u obrazovne kvalifikacije. Označava sadržaj i strukturu određenog zanimanja u WM, a uključuje sve podatke koji su potrebni za određivanje nivoa, obima i profila kompetencije studenta, kao i podatke koji su potrebni za osiguravanje i unapređenje kvaliteta traženih kompetencija.

Standard kompetencija je potrebno da prati osnovne strukture obrasca kurikulumu i programa treninga, nivo, iskazivanje ishoda učenja i odgovarajuće načine provjere i vrednovanja u skladu sa predviđenim ESPB bodovima i odgovarajućim kombinacijama jediničnih ishoda učenja po predmetima koje trebaju da doprinesu krajnjoj kompetentnosti studenta u okviru oblasti WM. Standard kompetencije sadrži popis i detaljnu razradu jediničnih skupova ishoda učenja.

2.1. Radni tim za razvoj standarda kompetencija

Članovi radnog tima za razvoj standarda kompetencije su stručnjaci za visoko strukovno obrazovanje, profesori strukovnih studija u oblasti WM, poslodavci koji su zainteresovani za razvoj kompetencija svršenih studenata u oblasti upravljanja otpadom iz redova nosioca i partnera u projektu WAMPPP.

3. Razvoj kurikulumu i programa treninga

Kurikulum i program treninga je dokument koji navodi ishode učenja i uslove pod kojima se stiču željene kompetencije u oblasti WM. Treba ga kreirati posle razrade standarda zanimanja i standarda kompetencije. Kurikulum i program treninga određuje način na koji će se ostvariti standard kompetencije kroz nastavu u visokim strukovnim školama i drugim ustanovama. Potrebno je da određuje: trajanje programa, finansijske uslove ukoliko ih ima i kompetencije profesora zaduženih za njihovu realizaciju, načine vrednovanja i ocenjivanja, broj nastavnih sati na nedeljnom, mesečnom i godišnjem nivou, i to za modul upravljanja otpadom ukupno kao i za predmete na tom modulu. Kurikulumi predmeta uz naznačene ciljeve i sadržaj, treba da sadrže načine realizacije sadržaja, sa posebnom naznakom na realizaciji stručne prakse i stručnih poseta, tj. opis svih predviđenih aktivnosti i način njihove realizacije.

Cilj razvoja metodologije kreiranja kurikulumu i programa treninga je da se napravi nastavni plan s predmetima kojima se ostvaruju ishodi učenja iz standarda kompetencija. U tu svrhu potrebno je grupisati nastavne predmete prema ishodima koje ostvaruju. Treba definisati obavezne i izborne predmete, a za svaki je predmet potrebno definirati broj sati godišnje i nedeljno kao i ESPB bodove. Pri tome treba ispoštovati važeće zakonske odredbe.

3.1. Radni tim za kreiranje kurikulumu i programa treninga

Članovi radnog tima za kreiranje kurikulumu i programa treninga su stručnjaci za visoko strukovno obrazovanje, profesori strukovnih studija u oblasti WM, poslodavci koji su zainteresovani za razvoj kompetencija svršenih studenata u oblasti upravljanja otpadom iz redova nosioca i partnera u projektu WAMPPP.

Preporuka je da se razvoj kurikuluma i programa treninga i standarda kompetencija radi u paralelno, jer je razvoj standarda kompetencija i kurikuluma i programa treninga jedinstven proces. Preporučuje se iz tog razloga da iste ključne osobe budu članovi više radnih timova.

4. Evaluacija i osiguranje kvaliteta

Tim predviđen da izvrši evaluaciju i osigura kvalitet procenjuje u kojoj je meri izrađeni kurikulumi i programi treninga u skladu sa standardom kompetencije. Članovi ovog tima ocenjuju sledeće: kvalitet svih relevantnih segmenata kurikuluma i programa treninga i obaveštavaju radne timove o tome mogu li nastaviti s radom ili je potrebno doraditi neke delove posla po dostavljanju zamerki koje je tim uočio.

Literatura

- Moon, J. (2002) *The Module and Programme Development Handbook*. London: Kogan Page Limited.
- O'Neill, G. (2002) Variables that influence a teacher versus student-focused approach to teaching. UCD, Centre for Teaching and Learning report.
- Osters, S and Tiu, F, *Writing Measurable Learning outcomes*. Article available on: <http://qep.tamu.edu/documents/Writing-Measurable-Learning-Outcomes.pdf>
- Ramsden, P (2003) *Learning to Teach in Higher Education*, London: Routledge.
- Ellis, A. K. (2004), *Exemplars of Curriculum Theory*. Larchmont, New York: Eye On Education.

U Arandjelovcu,
29.03.2016.godine